Martellotårne:
Notat om litteratur m.v.
– Niels-Holger Larsen / 16.3.03

Krudttårnet i Frederikshavn

Udgivet af:	Frederikshavn Værft A/S Frederikshavn Kommune Bangsbomuseet
Copyright:	Frederikshavn Værft A/S
Tekst:	Borgmester Villy Christensen, Frederikshavn Museumsinspektør Peter Laursen, Bangsbomuseet Civilingeniør J. Kjærgaard, chef for statshavnsadministrationen Direktør E. Sanning, Frederikshavn Værft A/S Civilingeniør E. Moltke, statshavnsadministrationen
Redigeret af:	Erik Meldgaard, Frederikshavn Værft A/S
Grafisk tilrettelæggelse:	Henrik Bygholm
Foto og repro:	Peter Haagen 1976 ©
Tryk:	Nordtryk, Frederikshavn
Oversættelse:	William Lee og Erik Meldgaard
Sats og papir:	Times fotosats trykt på 150 gram krideret kunsttryk
Omslag:	Udført efter opmålinger og tegninger fra arkitekt E. Blennum, M.A.A. Tegninger og plancher udført efter originale opmålinger og beskrivelser af Lone Bygholm ©

ISBN 87 980310 8 2

Fladstrand citadel, originaltegning af oberst og general-kvartermester Samuel Christopher Gedde 1754.

The Citadel of Fladstrand, original drawing by Colonel and General Quatermaster Samuel Christopher Gedde 1754.

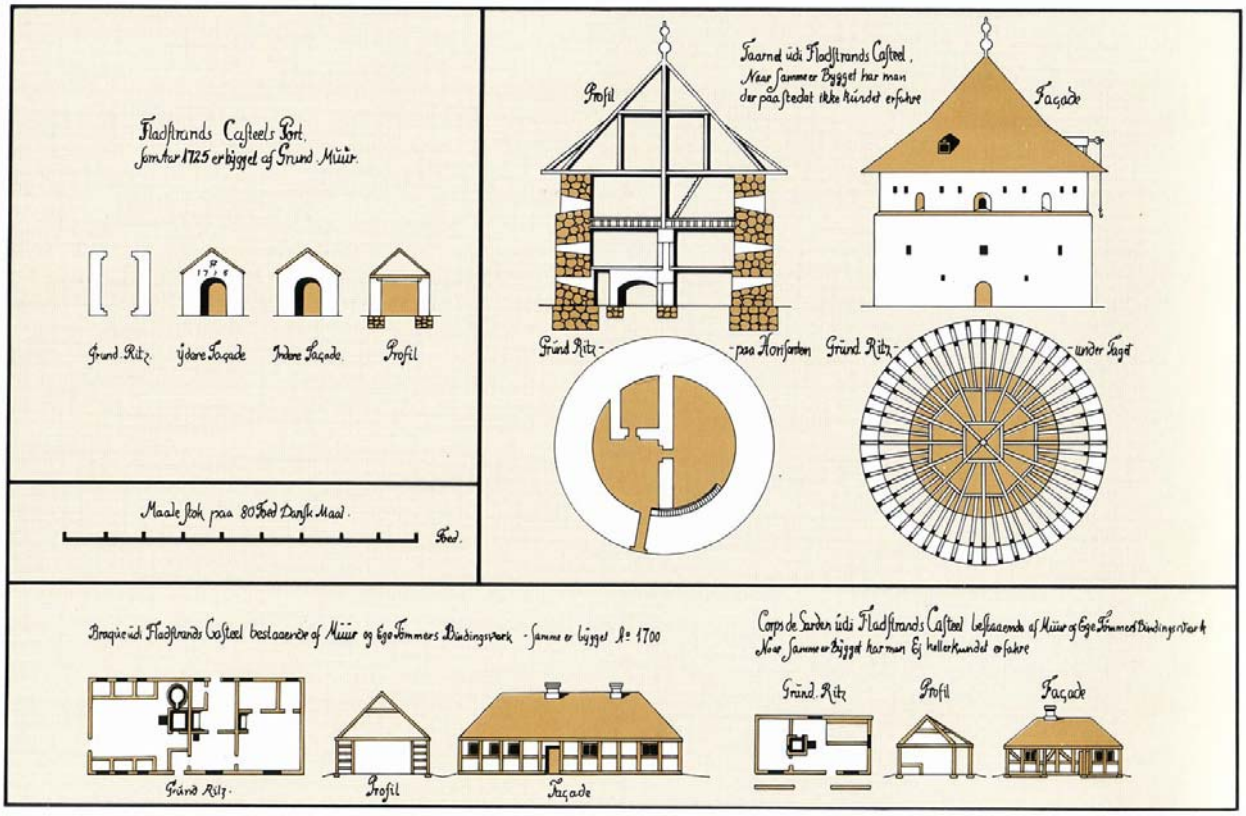

Krudttårnet

Som nævnt i artiklen »Citadellet Fladstrand« blev bygningen af Søndre skanse påbegyndt i tiden op mod den skånske krig, og om dette byggeri skriver i 1675 en af anlæggets daværende bygmestre — Selgen Petersen — »at der ved Fladstrand ikke kan faas Jord til Skansebygningen, men kun Steen, og dog er det et meget nødvendigt og nyttigt Verk, thi det er den bedste Havn på den ganske jydske Kyst indtil Middelfartssund og god Ankergrund«.

Fæstningens hovedværk var fra slutningen af 1600-årene det af Pontoppidan nævnte grundmurede tårn — et såkaldt Martellotårn. Dette navn stammer tilbage fra Karl den Femtes tid, 1500-1558, hvor han lod en række af disse runde, befæstede tårne opføre langs Sardiniens og Korsikas kyster som værn mod sørøvere fra de nordafrikanske lande.

Martellotårnet — eller Krudttårnet som det kaldes i dag — blev planlagt af den norske militæringeniør, oberst Anton Coucheron, og arbejderne udførtes for en stor dels vedkommende af den faste garnison i samarbejde med et norsk kompagni. Tårnet blev indrettet til et batteri med svære kanoner. Sammen med tårnene på Christiansø, ved Rønne og i Norge, der alle er opført af samme ingeniør, er det et interessant vidnesbyrd om datidens militære ingeniørkunst.

Selve tårnet er opført af svære kampesten muret op i kalkmørtel. På et rids over de til Fladstrand fæstning hørende bygninger forfattet iflg. kongelig befaling af oberst og generalkvartermester Samuel Christopher Gedde 1754 (side 16) ses taget at have haft en mere kegleformet rejsning, end tilfældet er i dag. En beskrivelse af tagets beklædning foreligger ikke, men Forsvarets Bygningstjeneste mener, at beklædningen oprindelig har været bly eller kobber. Begrundelsen herfor er det på Geddes tegning viste grundrids under taget

...ikke mere tekst – se bogen

BAROKKEN I RØNNE FÆSTNING

AF

J. KLINDT-JENSEN

1952

BORNHOLMS TIDENDES FORLAG

Fig. 8. Henrik Ruse 1662. Barok selv i klædedragtens detaljer. Brynjen er på skuldrene formet som et løvehovede med basunkinder! (Buste på Frederiksborg.)

DEN MENNESKELIGE BAGGRUND

Mændene bag planerne

Langt mere end i dag satte de mænd, der stod bag ved planernes udarbejdelse og udførelse, deres personlige præg på dem. Ingeniørstanden var international dengang, skolen var Europas slagmarker, og kun de, der havde kraft til at samle deres erfaringer der, og samtidig evner og overblik, kunne komme frem. Det er mærkeligt og fængslende at følge disse særprægede personligheder, der ind mellem krigstjenesten bar rennæssancens og barokkens idealer frem.

Danmark var jo et af Europas brændpunkter og

Jfr. Ruses selvbiografi i marginen side 22 og 23.

trak netop mange udlændinge til i disse år, ligesom mange danske og nordmænd rejste ud.
Allerede straks efter enevældens indførelse blev som nævnt tanken om fæstninger på Bornholm drøftet, og praktisk talt alle der havde erfaringer og betød noget, var på inspektion herovre og udtalte sig om sagen: 1662: Henrik Ruse, 1667: Hans Schrøder, senere Løvenhjelm (Bornholms kommandant), 1667: Cicignon, 1676: Bagge Wandel, 1683: Niels Juel og Span m. fl.
På Christiansø i 1684 havde en admiral (hollænderen *Span,* deltager i over 25 søslag over hele kloden, i dansk tjeneste 1677—94), en diplomat *(Chr. Sehested),* en ingeniør *(Gotfried Hoffmann,* Fredericias bygmester) og en fæstningsofficer *(v. d. Osten,* Kristiansstads berømte forsvarer fra Den skånske krig) tilbragt sommeren med tilsyn ved fæstningsarbejdet, der iøvrigt lededes af den dyg-

Fig. 9. Kastellet i Frederikshavn minder om Rønnes, men har hvælvinger i stedet for almindelige stokværk. Skønt indeklemt mellem fabrikker og lagre er det Frederikshavns stolthed. (K.-J. 1948.)

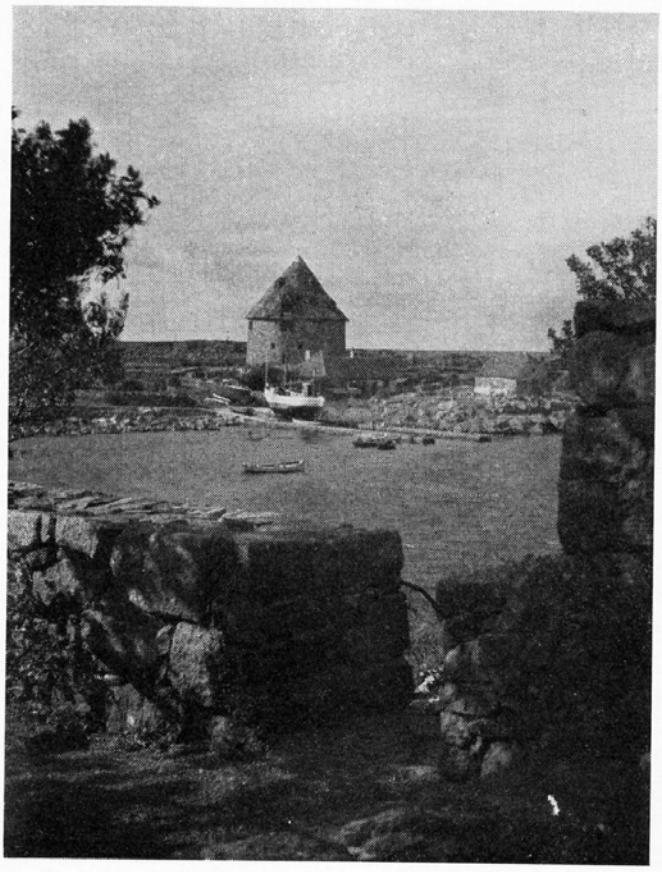

Fig. 10. Lilletårn på Frederiksø. Bygget 1685.

tige norske overingeniør og generalkvartermester *Anton Coucheron* (nordmand af fransk slægt). Om dette team-work har virket tilfredsstillende eller ej, vides ikke, men ihvert fald synes mærkeligt nok ingen af dem at have spillet nogen rolle ved bygningen af Rønne fæstning. (Hoffmann døde dog allerede 1687 og Coucheron 1689.)

De tre mærkelige runde tårne, der findes i Christiansø og Rønne fæstning (Storetårn, Lilletårn og Kastellet) skulle ellers tilsyneladende kunne føres på den personlige konto, idet sådanne fæstningsværker egentlig slet ikke passer til den tids krav. De må synes umoderne i en tid, hvor regelrette skudfelter med jordvolde, der ikke rikochetterer, var det første krav til en fæstning, og med tidens

⅓ 83. Da Deres exc. Baron Juel og Sehested mønstrede Hammershus garnison, blev fyret, da de rejste forbi slottet, 2×6 pundig; 1×8 p. = 10 skålpund krudt.

(Ammunitionsregnsk. for Hammersh. post 1683.[13])

Slottet ligger på en høj klippe, utilgængeligt på somme steder og haver det hverken defence, ikke heller kan det uden stor bekostning gøres, og når det var gjort ville dertil behøves så stor garnison, som fire gange Bornholms indtægter ej kunne underholde. Herforuden ville meget anvendes til at forfærdige det som er nedfalden, in summa hver daler der emplojeres derpå, er anvendt til skade, og kan samme slot ikke agtes for andet end en forråd af landet, thi det defenderer intet og kan undersåtterne ingen tilfugt have derhen, mens en fjende kan lettelig postere sig deri, og dermed er alting borte. (Besætningen, 50 gemene undtagen deres officerer, bor strøet på landet, eftersom der ikke er husrum på slottet for dem.)

(Jens Juel og C. Sehestedt til Chr. V 3.-10.-1683.[8])

udviklede skyts måtte de være meget sårbare. De er som en reminiscens fra middelalderborgene. Hvor stammer de da fra? I første instans fra Norge. Coucheron forestod ganske vist i 1687 bygningen af det lignende kastel i Fladstrand (nu Frederikshavn, hvor tårnet er militærhistorisk museum), men dette er da også den eneste parallel i det nuværende Danmark. I Norge derimod blev der netop i disse år bygget en hel del runde tårne af samme type som vore, og de ansvarlige herfor var statholderen *Ul. Fr. Gyldenløve,* general *Cicignon* (luxemburger i dansk tjeneste i Norge 1662–96) og Coucheron. Cicignon hævder selv, at han har set sådanne »vagttårne« bl. a. i Middelhavet, hvor de har været bygget for at forsvare havneindløb mod tyrkernes overfald, og i Italien havde 5—6 tyrkiske galejer med alt deres skyts forgæves søgt at angribe et sådant tårn[14]).

Antagelig har Christian V selv — måske under påvirkning af Gyldenløve — bestemt, at sådanne tårne skulle anvendes.

Sådanne har stor modstandsevne, koster lidet og behøver en ringe vagt.

(Cicignon.[14])

Thi medens tårnene på Christiansø synes begrundede i de naturlige forhold, må deres indarbejdelse i et rent bastionært fæstningssystem være forfejlet og stamme fra en ikke- sagkyndig. De runde tårne var gode nok til nærkampe og forsvar mod sørøveroverfald på en havnemole, men ikke til en fæstning, hvis modstandskraft først og fremmest byggede på artilleriet.

At lade dem tårner forfærdige på Rønne på Borrenholm.

(Chr. V's egenhændige notater fra 1688.[15])

Som underskriver på den af kongen approberede plan står et nyt navn, *Peder Poulsen Arboe,* 32 år, generalkvartermesterløjtnant og chef for den danske fortifikationsetat. Han havde afløst Gotfried Hoffmann på denne post ved Hoffmanns død i 1687.

3. National Compagni afløses hver 8. dag, hvor efter generalkvartermesterens mening tårnene ved begge revene skulle komme at stå; sat i arbejde til at udbryde stenene og did at føre.

(Amtmand og kommandant, oberst Wettberg til Chr. V 24.-11.-1687.[16])

Peder Poulsen Arboe har haft en enestående karriere. Han var en borgersøn fra Viborg. 22 år gammel var han i 1678 konduktør i Landskrona. 1680 overkonduktør på Kronborg, 1684 kaptajn i Køben-

havn, og så i 1687 springet til chefposten. 8 dage forinden var han blevet gift med den 17-årige amtmandsdatter Susanne Røyem. Han skal have undervist den senere Frederik IV i fortifikation. Her er endnu et tegn på den »ny tid«, hvor det ikke

Fig. 11. På kyststrækningen Positano—Salerno har så at sige hver eneste vig været beskyttet af tårne, der nu frister en ynkelig skæbne som hoteller, sommerhuse eller blot maleriske ruiner. Tårnene er middelalderlige og har næppe fra starten været beregnet til kanonforsvar. Italiens kyster var i middelalderen slemt hærget af saracenerne, arabiske sø- og landrøvere, og fra da af stammer vel de fleste. Men deres placering på odderne er karakteristisk og svarer ganske til Cicignons og Cort Adelers beskrivelser. — Fortrinlige til nærkamp med sørøvere, brugelige til beskyttelse af norske fjordmundinger og til en kaperrede som Christiansø, håbløse i en bastionær fæstning. (K.-J. 1952.)

drejer sig om adel, men først og fremmest om dygtighed for at komme frem i første række.

I København mener man, at et af Holmens fineste bygningsværker, et krudthus fra 1688 i stilren barok, skyldes Peder Poulsen Arboe og det er i hvert fald bygget under hans ansvar.

Den eneste plan han, såvidt jeg ved, har efterladt sig, er imidlertid Rønne, men den indtager til gengæld en særlig plads blandt tidens byplaner, fordi den på fremragende måde har søgt at tilpasse den eksisterende bebyggelse til en moderne og harmonisk udvikling. Dette: at tage hensyn til eksisterende forhold, lå ellers ikke for renæssancen og barokken — man planlagde ind over gammel bebyggelse, vandarealer etc. uden smålige hensyn, for ikke at bryde »harmonien«. Mennesket var jo

Den 12. maj 1688 taxederes vort hus og gård, da fortifikationen skete her ved Rønne, for 249 slettedaler efter generalkvarmesterløjtnantens befaling. — Den 18. blev gården ganske i bund og grund nedbrudt.
24. september 1689 har vi højtideligholdt vor kære datters bryllup med den meget agtværdige og velforstandige konduktør Otto Johan Poulsen her til fortifikations - arbejdet med broderen generalkvartermesterløjtnant Peder Poulsen.
(Optegnelser i billedskærer Esper Larsens bibel.[18])

I året 1639, som var min alders femtende, begav jeg mig i krigen, dreven af naturlig tilbøjelighed og lyst til krigstjenesten, men især til fortifikation, artilleri, udenværker, miner og hvad der mere hører hen. Først gik jeg i generalstaternes tjeneste og blev der indtil året 1643, i hvilken tid jeg gav nøje agt på den i disse lande brugelige måde at lejre, forskanse og befæste på. Men da jeg hørte tale meget om de franskes og andre nationers manerer, var jeg begær-

naturens herre. Alt skulle føje sig efter dets tanker og planer.

Peder Poulsen Arbo oplevede imidlertid ikke at se sine planer virkeliggjort. Allerede i april 1689 døde han, og til hans begravelse i Holmens kirke ringede klokkerne »en time over den ordinære tid«[17]). Folk blev ikke gamle dengang. Klokkerne kom til at ringe for andre med, thi samme aften skete den største katastrofe i Danmarks historie: Operahusets brand.

Hvor mærkeligt at hans navn lever på Bornholm endnu og tikker i mange af de bedste bornholmske klokker. Forklaringen er den: Han havde en yngre broder, Otto Johan, som blev ansat ved fæstningsarbejdet i Rønne som konduktør. Broderen kom i forbindelse med byens befolkning og giftede sig med en Rønne-pige. Den gren af familien Arboe, som Rønne fæstning således var med til at grunde,

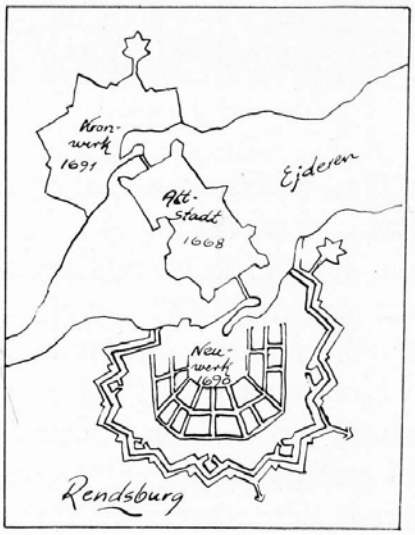

Fig. 12. Skitse af Rendsburg fæstning 1689. Neuwerk minder om Rønne; men en stor landsby skulle flyttes for at gennemføre planen.[19])

lever endnu herovre, og sønnesønnerne af konduktøren og hans bornholmske viv var de første, der begyndte urmageriet på Bornholm.

Samtidig med at Peder Poulsen var chef for det danske fæstningsvæsen, var Coucheron chef i Norge og hollænderen *v. Scholten* chef i Holsten.

Fig. 13. Københavns Kastel ved indsejlingen til havnen.

Sidstnævnte sted byggedes Neuwerk i Rendsburg samtidig med Rønne og med en ganske tilsvarende plan. Der er blevet fremsat den formodning, at hollænderen *Henrik Ruse* (der havde arbejdet meget i Rendsburg) var den virkelige ophavsmand til denne plan såvelsom til Rønne-planen. Det er imidlertid ikke bevist.

Også i vor vestligste provins, Oldenburg, grundlagdes i disse år en fæstning med byplan efter stjernesystemet, Christiansburg, som fik samme skæbne som Rønne. Også denne plan tilskrives v. Scholten og derigennem Ruse[21]).

Ruse var en af sin tids mest fremragende fæstningsteoretikere og blev den første chef for det danske fæstningsvæsen i 1661, samtidig med at han var entreprenør m. m. i allerstørste stil. Han byggede bl. a. Københavns Kastel i entreprise. I 1662 besøgte han som nævnt Bornholm og rapporterede, at der meget vel kunne bygges en havn i Rønne og byen befæstes, dog ikke uden store omkostninger. Han mener dog ikke, at havnen kan optage en flåde og tvivler på, om den vil være bestandig.

lig efter at undersøge dem, fordi jeg indbildte mig, at man hos dem kun gjorde mirakler. Jeg gik da som løjtnant med et regiment walloner fra Maastricht til Frankrig. Dette regiment blev forenet med hertugen af Enghien, som på den tid commanderede de franske, og forblev ved hans armé, indtil det, 1644 i slaget ved Freiburg i Breisgau, blev aldeles ødelagt, hvorved jeg tilligemed andre fik min del af krigsulykkerne. – Vi deltog i den tid, imens vi var ved arméen, i erobringen af Rhinpfalz med undtagelse af ... osv.

(Henrik Ruses selvbiografi.[20])

Såvidt jeg har fra naboerne kunnet indhente, skal den svenske flåde ved 30 sejl ligge udi Carlskrone, være ganske udrustet og at daglig bådsmænd samles, og at man ikke om dessen udløb ved før den ses. – Her passerer daglig af de svenske fregatter imellem landene, som idelig besøger de vester fra kommende skibe for kundskab at indhente, — hvis tal efter beretning skal være 3. Iblandt andet var her for Rønne til ankers et svensk skib Fama, som på anden dagen blev liggende; jeg mener hans ærinde ene var at rekognoscere om det her førende arbejde; ingen var af dennem i land, og ingen af de fiskere som vorde hannem forbi at sejle, heller hos hannem omborde. – Kongen skal ellers dagligen forventes til Carlskrone for videre anstalt med flåden, hvilket var den efterretning man derfra har kunnet spurgt.

(Amtmand Wettberg til kongen 18.-6.-1688.[16])

Herudover samt i et »memorial« over hele fæstningsvæsenet 1670, hvor han nævner »2 skanser på Bornholm« rettet til »to poster«[22]), har jeg ikke kunnet finde noget fra Ruse's hånd om Bornholm. Han døde 1679. Indirekte er der imidlertid ingen tvivl om, at Ruses indflydelse også har gjort sig gældende i Rønne-planen; i hvert fald i fæstningssystemet, der bærer mange af de træk, som han havde fremført og bl. a. brugt ved Københavns befæstning. Men også byplanen kan han have indflydelse på — han havde arbejdet i Amsterdam i flere år.

Lad dette være nok om de høje herrer. Lad os nu høre fiskernes, borgernes, bøndernes og deres koners og børns — den store, menneskelige baggrunds — røster. Aknej, det lader sig ikke gøre. Vi må nøjes med at lytte os til lidt hist og her i embedsmændenes ordstrøm. Denne del af kapitlet »Den menneskelige baggrund« må derfor søges rundt om langs marginen i bogen. Og med kapitlet »Fæstningen« skal vi nu ind i begivenhedernes brændpunkt.

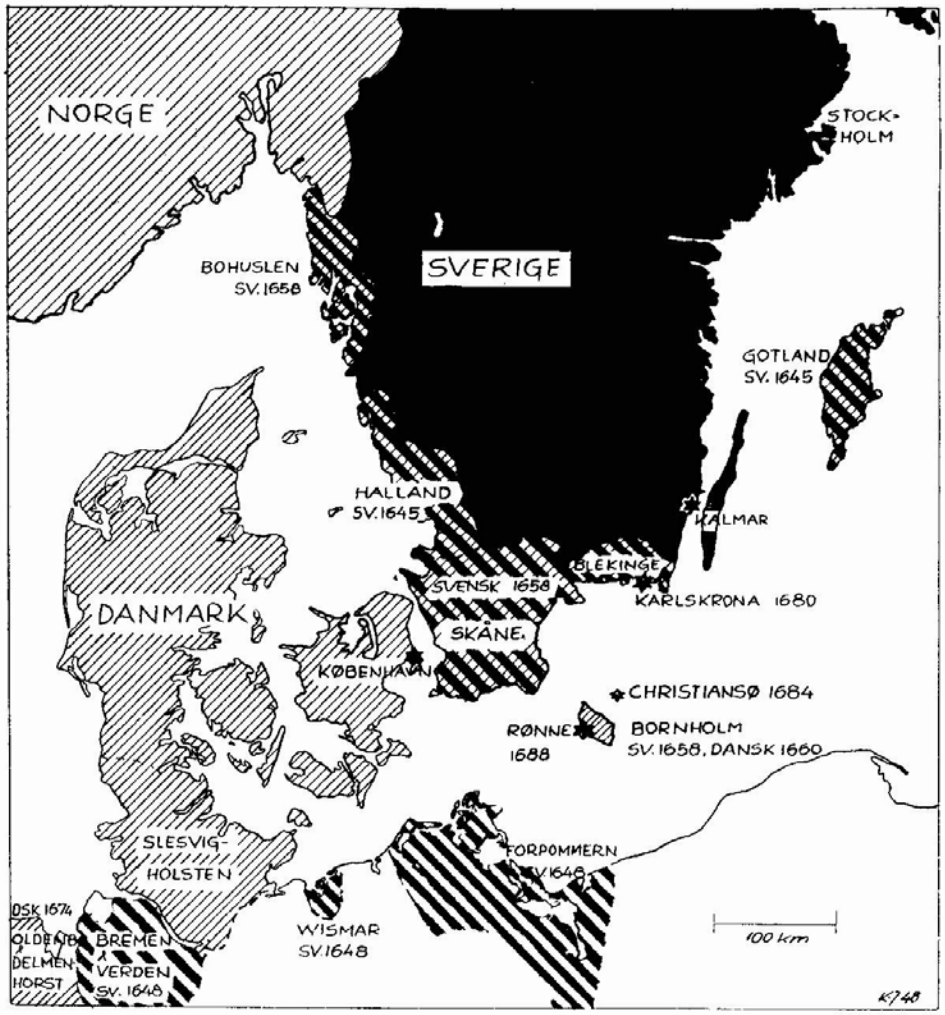

Fig. 2. Kortet viser magtfordelingen omkring Østersøen i sidste halvdel af 1600-tallet og giver et indtryk af den svenske ekspansion. Ikke alene de gamle danske landskaber Bohuslen, Halland, Skåne, Blekinge, Gotland og en overgang Bornholm var erobret, men Sverige havde også sat sig fast i Østersøens sydlige del og ved Jyllands »rod«. Bemærk gangen i tallene: Karlskrona 1680, Christiansø 1684, Rønne 1688.

Om familien Coucheron:
www.nose.dk/Norge/coucheron.html

Om Cicigon – som kopieret nedenfor
www.f-b.no/Byleksikon/atilaa/cbyleks.html

Cicignon. 1) Johan Caspar de C. var født i Ober Wampach i Luxembourg ca. 1620. Han fikk militærutdannelse og deltok i en rekke felttog før han i 1657 gikk i dansk tjeneste. Hans første stilling i Norge var ved garnisjonen i Bergen, der han avanserte til kommandant på Bergenhus. Etter noen år i Danmark, kom han i 1677 til Fredrikstad som guvernør med det spesielle oppdrag å bygge ut festningen. Hans arbeidsområde ble etter hvert utvidet til å gjelde alle landets fortifikasjoner. Foruten Fredrikstad er hans navn sterkt knyttet til Trondheim, til byregulering etter brann og utbygging av Christiansten festning. I Fredrikstad bodde han på Trosvik hovedgård som han kjøpte i 1680. Hans første kone døde i Danmark i 1667. Med til Fredrikstad hadde han sin 2. kone og en sønn av første ekteskap. Fruen, Anna Elisabeth Badenhaupt, døde 1690, og generalen i 1696. Begge ble gravlagt i Glemmen gamle kirke. 2) Frederik Christopher, f. 1667, sønnen i 1. ekteskap, ble også offiser og avanserte til general. En kort tid var han også kommandant i Fredrikstad, 1717-18. 3) Frederik Christophers sønn Ulrik Frederik de C. (1698-1772) var den siste av slekten med tilknytning til Norge. Han ble offiser, men gikk i 1749 over i sivil stilling som stiftsamtmann i Bergen. Han flyttet i 1760 til Danmark.

Cicignon. Bydel i den sørlige delen av Vestsiden, i syd begrenset av Glomma/ Vesterelva. Det egentlige C. er området mellom Fergestedsveien og elva, d. v. s. bebyggelsen på eller like ved det tidligere Cicignon forts grunn. I 1970-80-årene er det utarbeidet en bevarings- og reguleringsplan for området, vedtatt i bystyret 1986. Denne planen omfatter hele distriktet avgrenset av J. N. Jacobsens gate, Hans Jacob Nilsens gate/St. Croixgate og elva, og betegnelsen C. brukes nå om hele denne bydelen. Utenfor fortet tilhørte grunnen Ny-Nygaard. Utstykningen av tomter tok til i 1860-årene. Fortets grunn ble overtatt av kommunen i 1908. Etter at festningsverket var demolert i 1912, ble nye gater anlagt og tomter regulert til villabebyggelse. Murvillaene fra denne byggeperioden og den eldre trehusbebyggelse langs Fergestedsveien dominerer fortsatt bildet av de egentlige C. Av fortets grunn innenfor vollene overtok staten tomt til tollstedets bygninger (--> Tollboden), mens resten ble liggende som sports- og festplass. De gamle festningsvollene kan fremdeles til en viss grad følges i terrenget som avgrensning av plassen og i parkanleggene innenfor (--> Cicignonparken og Tollbodparken). Den midtre del av bydelen er i dag helt dominert av Østfold Sentralsykehus´ store kompleks, den vestlige og nordlige av vekslende bebyggelse: Nyere villaer, moderne boligblokker og forretningsgårder av forskjellig aldre og stilpreg.

Cicignon Bosenter. I 1995 overtok kommunen huset til den private stiftelsen "Alders Hvile". Etter en viss ombygging huser det nå det kommunale aldershjem C. med plass til 11 klienter.

Cicignon fort har navn etter guvernør, general Johan Caspar von Cicignon. Fortet utgjorde det vestre «hjørne» i trekanten Festningsbyen - Isegran fort - C., som helt skulle beherske elveløpene. De første befestningene på stedet ble anlagt i 1670-årene og vesentlig forsterket og utbygd 40-50 år senere. C. ble tatt ut av bruk først på 1800-tallet, overtatt av kommunen 1909 og demolert 1912. Fortets voll gikk fra fergestedet langs nåværende Fergestedsveien og Bings gate til Cicignongaten og herfra rett sør til elva. Fortsatt kan man så noenlunde følge anlegget i terrenget: Tollboden og Tollbodplassen ligger på det gamle nivå innenfor vollene, Cicignongatens søndre del og Ove

Ramms gate ligge oppå vollen. På innsiden skråner vollene av mot plassen. Nedenfor den nå parkbehandlede østre del av vollen og glaciet lå den eldste skansen (lynetten), der Tollboden nå ligger. I denne sto en vaktstue, som fra midten av 1800-tallet ble kjent som «Badehuset».

Cicignongaten går i sør-nord-retning fra Strandpromenaden til St. Croix idrettsplass. Navnet har den etter Cicignon fort. Fortets sørvest-voll lå parallelt med gatens søndre kvartal. Dens midtre del domineres av Sentralsykehusets store kompleks, som fra 1983 også kutter av gaten i en søndre og en nordre del. Nr. 1 er "Alders Hvile"s hus fra 1930-årene. Den søndre delen er ellers preget av trehus fra siste fjerdedel av forrige århundre og murvillaer fra nittenti- og tyve-årene. Nr. 2 er bygd i 1921 av arkitekt Gudolf Blakstad, (1893-1985) for Fredrikstad Tømmerdirektion, hvis direktør på den tid var Wilhelm Blakstad (arkitektens far) (--> W. Blakstads gate). Huset har siden 1937 vært privatbolig. I det lille parkanlegget utenfor er reist et minnesmerke over W. Blakstad i form av et portretthode utført av Fredrikstadkunstneren W. S. Dahl. I nordre del har meget av den gamle trebebyggelsen måtte vike for større moderne boligblokker. Parkanlegget foran sykehuset på hjørnet C./Fergestedsveien er prydet med en fontene med en sjarmerende liten pikefigur, «Kiste», utført av professor Wilhelm Rasmussen.

Cicignoninnskrifter. Festningsbyggeren general Johan Caspar von Cicignon residerte på Trosvik i årene 1680-96. Rundt omkring på eiendommen lot han hugge inn forskjellige innskrifter i fast fjell. Fra flere steder kjenner man denne skikk. Det dreier seg altså ikke om noe originalt påfunn fra Cicignons side, men språk og innhold forteller atskillig om mannen: En vide bereist kriger og en praktiserende katolikk. Som luxembourger behersket han formodentlig både fransk og tysk fra barnsben av, men han bruker også italiensk og latin i sine inskripsjoner. I alt er 18 innskrifter kjent. De lengste gjengis her:

1. På Fjeldberg finner vi hans valgspråk på fransk: «Ma devise «Courage sans conduite «est un seigneur sans suite «Conduite sans courage - «Pauvre personage (Mitt valgspråk: (En herre med) mot (men) uten dannelse er en herre uten venner/ (en herre med) dannelse (men) uten mot (er en) stakkarslig person.

2. Tysk anvender han i en innskrift på Christianslund (senere fradelt fra Trosvik): «Dieser Brunn ist für Nachbar und Reisende «O heiligste Dreifaltigkeit «Gib Deiner ganzen Christenheit «Dass sie dich stets bekenne frey «Ein Gott und der Personen drey (Denne brønn er for nabo og reisende/O helligste Treenighet/giv at hele din kristenhet/alltid fritt bekjenner deg/én Gud av tre personer).

3. og **4**. To steder i parken på gården og på Seiersborg (også senere fradelt fra Trosvik), påkaller han helgener med bønn om forbønn: «Be for oss», på latin: «Sancta Maria «Ora pro Nobis og: «Sancte Jago «Ora pro Nobis Seiersborginskripsjonen var tidligere like ved strandlinjen, som imidlertid nå er atskillig lengre ute. Disse 4 innskriftene er alle signert I. C. von Cicignon.

5. Etter at guvernøren også hadde overtatt Kniple, lot han hugge ut følgende italienske innskrift ved siden av sitt familievåpen på eiendommens høyeste punkt Barbertoppen): «Belvedere par el mare «Dell signor generall de Cicignon. 1680. (Vakker utsikt over havet) - det er så man formelig fornemmer «herr generalens» glede over sin nye eiendom.